

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului : Parohiile cl. I. pe un an . . . 800 Lei Parohiile cl. II. 700 Lei Parohiile cl. III. și subclasă . . 600 Lei Pentru particulari 500 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITE PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor Concurs de prot. 1000 Lei. Parohii de cl. I 1000, de cl. II 800, de cl. III 600 Lei Celelalte publicații 1 cm. □ 3,50 Lei. <</p>
--	---	---

„Milă“ și „Slavă“

Sub acest titlu, pâr. I. Ciorei publică în F. D. Nr. 38 din 21 Sept. 1941 un articol, la care voesc să iau cuvântul spunând părerea mea în o chestiune de importanță pentru preoțimea slujitoare altarelor din biserica noastră ortodoxă.

Înainte de toate: ce este *Slavă* și *Mărire*? Cum se face, că unii preoți folosesc când una când alta, alții iarăși pe amândouă alternativ?

În celece urmează voi arăta, ce am cetit, învățat sau auzit dela alții, și cum am procedat eu în cei 45 de ani de preoție.

În Tipicul bisericesc, tipărit cu aprobarea S. Sinod, ediția III a. 1918 pag. 17 sub linioară nota 2] se zice: „În conformitate cu regulamentul s. Sinod pentru revizuirea și editarea cărților bis. modificat în a. 1903 litera g s'a menținut cuvântul *slavă* în loc de *mărire*.”

Contrar celor mai de sus, Molitfelnicul de București 1937 a revenit la *mărire*, fiind acesta înțelesul adevărat al grecescului *doxa*, zice pâr. Nae Popescu, profesor de Facultatea de Teologie din București, autorul Molitfelnicului.

Pâr. Paraschiv Angelescu, prof. la Academia de muzică religioasă, într'un studiu voluminos, bazat pe un arsenal de documente, publică în broșura cu titlul „Slavă și Mărire un răspuns la cele afirmate în Molitfelnicul din 1937 al pâr. profesor N. Popescu în care arată în rezumat că: „În ordine biblică și îndeosebi creștină, grecescul *doxa* corespunde precis stării de „slavă“ pe care o posedă Dumnezeuirea, iar „mărire“ se cuvine sfinților și oamenilor desăvârșiți“.

Dacă aceasta este așa, adecă dacă D-zeirii i se cuvine închinăciune, iar sfinților adorațiune, atunci de ce n'am primit și continuăm să nu folosim cuvântul *slavă*, ci ne folosim de *mărire* ca nepotrivit?

Răspundem: pentrucă *slavă* este cuvânt

slavon, și nu vrem să slavizăm și mai mult limba românească, destul de slavizată îndeosebi prin biserică.

Nu ne referim aci numai la cuvântul *slavă*, ci avem în vedere o mulțime mare de cuvinte slavone introduse în biserică în timpurile și din cauzele pe cari le știm.

Vom arăta în cele mai de jos, cât de mult sunt lațite cuvintele slavone, chiar de scriitorii noștri cu renume.

Acum, rămânând la cuvântul *slavă*, ne întrebăm cum de nu s'a tradus cu *glorie*, care era și este echivalent în conținut al slavonescului *slavă*, și care a fost atunci și acum în uz, când voim să ne exprimăm corect în frumoasa limbă românească?

Răspunde însuși pâr. Angelescu: „De *gloria* auziau neîncetat și lumea credincioșilor catolici de cari erau împresurați și cari îi asaltau din răspuțeri în scopul îmbrățișării credinții lor“. Adecă, din cauza papistașilor catolici, cari pe atunci făceau proselitism printre credincioșii ortodoxi. Dar acest motiv nu mai stă astăzi, când suntem stăpâni în țara noastră, fiind noi marea majoritate ortodoxă.

Dacă în vechiul Regat, Basarabia și Bucovina, *slavă* este atât de mult împământănit, încât nu-l mai putem scoate și înlocui cu *mărire*, de ce n'ar fi practic și logic să-l lăsăm pe *mărire* în Ardeal, Bănat și îndeosebi în Eparhia Caransebeșului, în care s'a introdus și menținut până în prezent?

Aflu logică și dreaptă părerea lui Titu Maiorescu care zice: „Acolo, unde pe lângă cuvântul slavon există un cuvânt roman, acesta trebuie menținut și acela depărtat“.

Noi, la Caransebeș am zis și zicem: binecuvântare — nu blagoslovenie, binevestire — nu propoveduire, purtătoare de mir — nu mironosițe, mântuire — nu izbăvire, aer — nu văzduh etc. etc. Mai mult, am zis și zicem

◆◆◆◆ Nimicești cu tăcerea cât nu doboară adese nici pușca. ◆◆◆◆

până astăzi îndurare — nu milă sau milosârdie, și avem biserici în cari și astăzi se cântă „Doamne 'ndurate spre noi“ nu „Doamne miluește“.

Fericții Episcopi Ioan Popasu și Nicolae Popea, pe cari Eparhia Caransebeșului nu-i va uita nicicând, au venit din Ardeal, dar n'au schimbat nimic din ceea ce au aflat în biserica noastră din această Eparhie, nici chiar cântările bisericesti cari diferă într'o măsură mai mare sau mai mică de cele din Ardeal.

Iată câteva cuvinte slavone, notate în grabă, cari ar putea fi evitate atunci, când scriem și vorbim limba literară românească:

Prieten, prietenie, împotrivă, dimpotrivă, protivnic sau potrivnic, m'am împotrivit — în loc de m'am opus, — Cuvântul adărvat și curat românesc *contra* este aproape scos din dicționarul limbei române.

Mucenic, ispită, prilej, strașnic, iscusit, provocivă. L-au bătut *zdravăn*, când acest cuvânt înseamnă sănătos, norod pravoslavnic, prăpastie, otravă, sobor, slovă, nădejde, rob, goană, isgonit, gospodar, gospodină, și alte multe, încât s'ar putea umplea cu ele un dicționar întreg. Ca să arate, că *Vlădică* este mai mult decât Episcop, și ca să arate genul masculin, unii învățați zic *Vlădic*. Ca urmare ar trebui să se zică *slug* în loc de slugă, *iscod* în loc de iscoadă. Ridicol! Iată și câteva floricele de stil la unii din scriitorii noștri:

Tricolorul înfrățit cu *slăvitoarea* credință.

Proslăvirea eroilor. Impresionează *strașnic* pe copii. (Strașnic înseamnă pe limba noastră *înșiorător* sau *înfricoșător*. Noi știm câtă *trudă* și *inimioșie*. Din străfundul veacurilor, companiile grănicerești își rostesc porunca și legea rânduind întocmirea cea bună pentru apărarea patriei. *A-ți* clădit voi temeurile de vecinicie. (*A-ți*, model de ortografie!) Câmpurile Sibiului își înfloresc făgăduelile. *Tăgăduirea* de sine.

Dragă prietene — când ziceam odată bine și frumos: iubite amice. N'am vreme dragă prietene — pe sârbește: Nemam vremena, dragi prijetelju. (j a se ceti ca în nemțescul *ja* sau ungurescul *jo*), Vedem aici o întreagă propoziție în limba sârbo-croată! Academia română prăznuște trei sferturi de veac — în loc de serbează trei-pătrare de secol. Praznicul făuririi României neatârinate — *făuririi* și *neatârinate*, vrea să zică independente.

Până și la unguri și la turci ne-am împrumutat: Dela unguri: călăuzește, tău (lac) minteasă (îndată) cocie, alcătuit, tăgăduit, poruncă, pildă, heleșteu (halástó). Dela turci: geam, geamgiu, căldărâm, călăbălăc etc.

Românul a împrumutat cuvinte dela oricare popor cu care a trăit împreună, dând uitării pe ale sale românești. În schimb, alte popoare ca nemții, ungurii și îndeosebi sârbii, nimic n'au luat dela români.

Sârbii, în mijlocul cărora am trăit 14 ani deplin, ziceau că noi românii suntem un popor cu mult mai tiner și că am venit în aceste părți cu mult mai târziu decât ei. Dovadă, mulțimea cuvintelor împrumutate dela ei, apoi cântecele și jocurile (dansurile) noastre populare.

Și ne lăudăm că vorbim limba poporului.

În loc să-l ridicăm pe el, pe țaran, ne coborâm noi la el maltratând limba. Dar noi avem o limbă literară și una populară. Cuni să ne înțeleagă badea Ion care: a tunat cu cocia în obor, ocol, ogradă, avlie, voreț? A tunat, ad. a intrat. Unde? Numai în *curte* nu.

Ajungând la cele ce pâr. Ciorei scrie în articolul din chestiune credem că colegii S. Sale pe drept îl critică pentru că se deosebește de ei și se îndepărtează folosind pe *slavă* și alte slavonisme.

Dar oare pâr. Ciorei unde a învățat Teologia? Și oare așa a învățat la Caransebeș dela vrednicul și neobositul profesor de tipic și cântare bis. fericitul Protopresbiter Gh. Petrescu? Chiar numai din pietate și din sentimentul de recunoștiință către vechiul și venerabilul Institut Teologic din Caransebeș, care a dat mulți preoți luminați, vrednici păstori sufletești ai poporului.

Față de profesorii noștri, cari pentru o soldă atât de modestă (800 fl. anual) ne propuneau studiile teologice zi de zi, dela începutul lui Sept. până la Sân-Petru, deci 10 luni.

Să mi se dea voie, dar eu n'am auzit la poporul nostru din Banat să zică „slavă Domnului“ nici chiar în jurul Oraviței. Zic numai ostașii dela Oaslea Domnului „Slăvit fie Domnul“ aceasta am auzit și am trebuit să-i salut și eu în acest fel.

Sau pentru uniformitate la slujbele bisericesti? Uniformitatea nu există la noi nici unde. Nu va afla pâr. Ciorei doi preoți, unul din Banat și altul — să zicem — din Ardeal, cari să celebreze la fel. Vorbim aci despre tipic, căci în cântarea bis. ne deosebim deabinele. Câți preoți se conformă ordinilor pe cari le primesc dela Episcopie, ca d. e. cele referitoare la intercalarea în ectenii despre Conducătorul Satului etc.? Dar pe ostașii căzuți în războiu, cum îi pomenim? Unul zice: „Pe robii lui Dumnezeu ostași căzuți pe câmpul de luptă pentru: întregirea neamului și apărarea patriei“. Altul: „pentru cruce și credință“. Altul: „pentru apărarea sfințelor noastre hotare“. Puțini se conformează Decisiu-

nei s. Sinod dela 23 Oct. 1941 ca să zică: „Credință și Patrie“. Lipsă de ordine și disciplină, fie cu iertare zis!

O altă minune: Undeva la sfințirea unei biserici, preotul stând înaintea ușilor dela intrare exclamă: „Ridicați boeri porțile voastre“... Cineva din lăuntru întreabă: „Cine este acela Impăratul măririi“?

Preotul: „Domnul cel tare în războaie, Domnul cel *voinic*, acela este Impăratul măririi“!

Să ne însemnăm: Impăratul *măririi* nu al *slavei*!

Cum *voinic*? *Voinic* este un băiat bine dezvoltat, un moșneag care se ține bine încă. Cuvântul, probabil vine dela slavonescul *Vojak* care înseamnă soldat. Căci soldatul trebuie să fie binefăcut, sănătos, rezistent.

Foamea, setea, frigul, arșița soarelui, oboseala sunt partea soldatului tot timpul cât servește sub steag. Dar să zică cineva, că Dumnezeu este *voinic*, asta — cred — că e prea-prea!

Am văzut însă uniformitate, și încă perfectă uniformitate în biserica sârbească. Acolo toate slujbele, fie preoțești fie cantonale se îndeplinesc la fel, după aceeași normă, după același tipic.

La Timișoara ca și la Belgrad, la Skoplje ca și la Cataro în Dalmația. Provinciile cari secole întregi au stat sub stăpânirea turcească, austriacă, ungurească sau în mica Sârbie dinainte de a. 1912, se slujește și se cântă la fel. Eu am fost în toate provinciile sârbești și m'am simțit ca la noi în Bănat, cântările noastre în bis. fiind identice cu ale lor, căci noi le-am luat dela ei, și sunt deosebit de frumoase.

În privința aceasta, ei Sârbii sunt cu mult mai avansați decât noi Românii. Și acesta este scopul către care trebuie să nizuim și noi.

Iosif Serafin

Protopresbiter militar pens.

Cu „Reuniunea de Cântări și Muzică“ din Caransebeș, prin țară. ¹

Reuniunea de Cântări și Muzică din Caransebeș, din nou a început continuarea turneului din anul trecut, în aceeași unire cu orchestra Reg. 96 Inf. din loc și sub aceeași ostentivă grijă și reușită dirijare a inimosului căpitan I. Manole.

De astă dată deplasarea se face la orașele surori Orșova și Reșița-montană. Iar scopul nu este numai reușita bănească, care întregă se

va vărsa pentru „Palatul invalizilor“, ci crearea de simpatii și solidaritate trătească între societățile corale bănățene; simpatie și dragoste atât de necesară în aceste timpuri de antipatie și ură bestială.

Orșova, 31 Iulie a. c. Ansamblul coralo-orchestral de peste 120 persoane cântă pe scena cinematografului, în fața unui numeros public.

Prezentarea și scopul deplasării societății o face președintele ei, Dl D. Sgaverdia, consilier la Episcopia din Caransebeș.

Ca societate înființată de P. S. Episcop I. Popasu și crescută la umbră de Biserică, programul îl începe cu „Inoște-te noue Ierusalime“ de Muzicescu.

E un strigăt destul de actual în vremea noastră, iar precizarea cuprinsă în cântare e trezitoare de conștiinți: „...Această casă Tatăl o a zidit; această casă Fiul o a întărit; această casă Duhul Sfânt o a înnoit“. Sufletul moșilor și strămoșilor, senin prin credință, plutește deasupra și cântă prin gura ansamblului: „Doamne, iubit-am buna podoabă a casei Tale și locul locașului mărirei Tale, căci lauda Domnului va grăi gura mea“...

Înăbușirea dreptății noastre sociale, prin despărțirea de frați o cântă armonia versului... „Bate vânt peste Carpați și-mi aduce dor de frați“, din „Răsunetul dela Crișana“.

Nu lipsește nici „Simfonia neterminată“ a lui Schubert, care pare că te poartă la un sbuciumat tribunal în fața morții — ce domnește acum lumea — și apoi prin solo-ul de violoncel, luat rând pe rând de violoniști, îți dă impresia unui liniștit și triumfător marș, în sunetul căruia treci din această viață.

Poemul simfonic Național al însuși dirijorului Cap. I. Manole, te perindă prin frumusețile naturale nefalsificate ale naturii și satului românesc, cu strigăt de corn și horă țărănească.

Și frumusețile încrețite și gândurile încurcate de timpurile prezente apocaliptice ale auditorilor, le înseninează frumosul vals al lui Ioanoviciu „Valurile Dunării“.

Sunetul într'adevăr se isbește de valuri cristaline de Dunăre, și te transpune în lume de basm cu zâne, miri, mărgeanul drag al valurilor Dunării, flori, joc, etc.

Reușita o exprimă îndeajuns asistența, din care amintim: Prot. I. Câmpianu, cu D-na E. Geția, primpretor Dr. V. Meda cu familia, Primarul orașului, Reprezentanta Armatei, prof. Bătea, prof. Laitin, Dl Petrescu dela C. I. D., Sergie Moraru cu D-na, Grupul etnic german în frunte cu apreciatorul Consul german și D-na, etc.

Reșița, 7 August a. c. La gara din Fabrică,

societatea este întâmpinată cu flori și multă bunăvoință de Prof. Dr. Ieremia, Dr. Arcan, președ. dela „Muncă și Lumină“, înconjurat de membre și membrii.

Concertul e ținut în grandioasa și frumoasa, dar lipsită de acustica sală a cinematografului muncitoresc.

Prezentarea o face Dl. Dr. Arcan cu răspunsul d-lui D. Sgaverdea, care trece în fața ascultătorilor din cosmopolitul centru industrial, un succint istoric al acestei societăți de peste 75 ani; istoric mândru prin trecutul său național, căci mulți dintre membrii corului, în timpurile de asuprire maghiară au înfundat temnițele, sau a fost deportați peste Tisa, pentru entuziasm și propagandă națională prin cântare.

Ca un ecou al acestor întâmplări, și acum pe scenă răsună „Doina“ lui Eminescu...

Dela Nistru pân' la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Căci nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.....

Și puternica evocare a eroului național Ștefan cel Mare, de a se ridica din mormântul său dela Putna, a-și aduna Moldova, iar de va „suna a treia oară, toți dușmanii or să piară“, umple de sunet urechile și palpită de emoție sufletele românești ale celor peste 800 spectatori, dintre cari amintim: Prot. Dr. I. Ieremia cu D-na, Col. Boitan, Dr. Arcan, Dir. gen. Al. Pop, insp. Manciu, C. Ferdeanu, L-na Marchescu, etc. Turneul este în continuare.

Cronicar

Autoritatea episcopală după Sf. Cyprian

ἡμεῖς νεβουὶ διὰ Χριστόν
Noi suntem nebuni pentru Hristos
I Cor. IV, 10

Intemeind Biserica, Mântuitorul lumii a spus despre ea că „nici porțile iadului nu o vor birui“ („et portae inferorum non vincent eam..“) Aceste cuvinte și asigurări doar, s'ar părea că ne mai țin astăzi convingerea că Biserica va dăinui în veac. Căci cu altceva ne-ar mai putea da această certitudine: creștinii ce o compun?, slujitorii ce ce o servesc?...

E o constatare care trebuie să ne convingă că e timpul a ne aștepta și a ne reîntoarce la Hristos.

Avem înaintea noastră atâteailde cari ne dau asigurarea că viața integral trăită în Hristos nu e o utopie, ci un ideal ce poate și trebuie transformat în realitate, încât, am fi demni focului iadului dacă am îndrăzni să afirmăm și

să credem că nu avem de a face decât cu „basmе“ sau cu „atitudini cari astăzi nu mai cadrează realității și progresului social“.

Primele secole creștine și în general toată perioada patristică¹⁾ ne desvăluie viața sublimă a celor ce se numesc „nebuni pentru Hristos“. Din exemplele vieții lor precum și din învățăturile pe cari ni le-au lăsat, se cuvine a ne adăpa sufletul deapururi.

Cu cutremur, umilință și cu contiința păcătoșeniei noastre, încercăm a descitra acum o pagină strălucită din gândirea celor ce sunt pentru noi „Sfinți Părinți“

E vorba de Thascius Caecilius Cyprianus²⁾ și de minunata-i: scriere „De Catholicae Ecclesiae Unitate“³⁾ Desprindem de aici doar, cele ce sunt scrise cu referire la persoana episcopilor, „urmașii Sfinților Apostoli“.

Tema principală a acestei opere e aceea a unității Bisericii, pe care Sf. Cyprian o ridică la rangul de taină. „Habere non potest Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem“⁴⁾ sau „salus extra ecclesiam non est“⁵⁾, sunt fraze de foc, cari neapărat trebuie să ducă pe autor și la determinarea autorității episcopale.

După cum Biserica este una, la fel și episcopatul este unul singur, din care episcopat unic prin solidaritate, s'a dat fiecăruia o autoritate egală⁶⁾. Deci episcopului îi este acordată de către Dumnezeu o autoritate divină.

Fără episcop nu există Biserica, căci el este acela care reprezintă unitatea ei. Biserica nu se poate concepe fără el. Cine luptă contra episcopului luptă contra unității Bisericii și este deci dușmanul lui Hristos: „qui pacem Christi et concordiam rumpit, adversus Christus facit: qui

1 Socotim perioadă patristică, în medie, primele opt secole creștine. Totuși o delimitare a ei precisă nu s'a făcut, ci variază dela o confesiune la alta. Ne referim aici numai la perioada patristică, deși pilde de realizare integrală ale idealului creștin găsim și pe urmă, și chiar în vremurile noastre. Recomandăm cu această ocazie spre a fi citite spre folos duhovnicesc: Epopeea Alba, Damian Leprosul, Pustnicul din Sahara (din Biblioteca „Energia“ București), Părintele Ioan Kronstadtschi: de Pr. Nicolae Nicov, Chișinău 1935.

2 Sf. Cyprian s'a născut către anul 210 la Cartagina (Africa). Se converti la creștinism sub influența preotului Caecilianus. Ajunse episcop de Cartagina în 249. Începând prigoana lui Deciu (249-251) se ascunde spre a nu lăsa turma cea cuvântătoare fără de păstor. În 257 e exilat la Curubis iar în 258 e ucis prin tăierea capului.

3 Această scriere împreună cu „De lapsis“ a fost citită în s'nodul ce se ținu în anul 251 la Cartagina. Pentru „De Catholicae Ecclesiae Unitate“ întrebuițăm în expunerea de față textul publicat de G. Hartel în „Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum latinorum“ vol. III pars. I Vindobonae MDCCCLXVIII

4 Nu poate avea pe Dumnezeu tată, cel ce nu are Biserica drept mamă. De Cath. Eccl. Unit. în ediția Hartel C. S. E. L. tom. III pars. I pag. 214.

5 „In afară de Biserica nu este mântuire“ Epistola 73 cap. 21 ediția Hartel C. S. E. L. vol. III pars. II pag. 778.

6 „...episcopatus unus est, cuius a singulis in solidum pars tenetur; ecclesia una est“... De Cath. Eccl. Unit. cap. V în C. S. E. L. vol. III pars I pag. 214.

alibi praeter ecclesiam colligit Christi ecclesiam spargit“ 7).

Să ne oprim puțin asupra acestui punct. Episcopul își are darul său dela Dumnezeu; cine luptă contra lui sau îi este dușman, luptă contra unității Bisericii și deci contra lui Dumnezeu și a Mântuitorului Hristos care a înființat-o.

Cine intră în grupa dușmanilor episcopului cari distrug unitatea Bisericii? Desigur acei cari sunt mereu nemulțumiți de arhiereul lor, cari îi judecă orice faptă și o critică, care îi macină autoritatea sa prin intrigi și cuvinte de înjosire, cari nu știu a face altceva decât a-i căuta slăbiciunile pentruca pe urmă îmbrăcându-le în haina murdară a exagerării să le răspândească și să le planteze în sufletele slabe în credință. Iată dușmanii episcopului și acei ai unității Bisericii despre cari Sf. Cyprian spune că de ar fi chiar uciși și ar suferi martiriul, netrebnici sunt în fața lui Dumnezeu 8).

(Continuare în N-rul viitor)

† PREOTUL IOAN SPĂRIOSU

O veste dureroasă ne vine de dincolo de graniță, dela frații din Banatul sârbesc, că parohul Marcovățului Ioan Spăriosu s'a despărțit de lumea trecătoare, trecând la cele vecinice; în plină tinerețe.

Sunt 11 ani de când seria celor 25 de teologi absolvau cursurile Academiei teologice din Caransebeș și urmau să plece ca noui vestitori ai Evangheliei lui Hristos în toate unghiurile eparhiei noastre. Atunci ne-am despărțit atât de simplu, căci nu cunoșteam cece însemnează lupta vieții — ca și când am fi plecat într-o vacanță scurtă, după care urma să ne revedem.

Dupăce au trecut ani ne-am dat seama ce a însemnat acea despărțire, acea plecare a fiecărui la datoria sa de păstor de suflete, acea vacanță prelungită și pentru unii despărțitoare pentru toată viața pământească. Cât am dorit eu — și cred că și ceilalți colegi la fel — ca să ne mai revedem odată adunați toți la un loc. Aveam de gând ca să-i chem pe toți colegii la o convenire colegială cu ocazia împlinirii a unui

deceniu dela terminarea școlii, dar concentrarea m'a oprit.

Desigur că la aceea convenire ar fi fost toți prezenți în afară de unul: colegul nostru iubit Niță Spăriosu. El singur n'ar fi putut să fie alături de noi căci o boală nemiloasă (paralysiscordis) îl legase de pat cu mulți ani înainte și el era atât de neputincios încât nu putea să facă nici cele msi simple mișcări. Poate că o întrunire a colegilor fără de el ar fi fost cea mai mare lovitură pe cari ar fi primit-o acel iubit și iubitor de colegi. Părintele ceresc l-a ferit de această lovitură, amânându-se întrunirea pentru acest an, acum fiind chemat la viața cea netrecătoare.

Oricine auzia că Niță Spăriosu zace paralizat nu-i venea să creadă. El care cu arcușul său ne făcea să uităm de necazuri, atunci când ele erau mai distrugătoare de suflete, el care conducea corul studenților teologi cu atâta măiestrie și autoritate, el care cu vorba sa dulce și cu fața surâzătoare și plăcută aducea voie bună și liniște între colegi, el care cu glasul său cel lin și dulce ne învăța cântarea bisericească când noi greșeam, el să ajungă în aceea situație atât de grea încât să nu mai poată da din talanții încredințați lui de Dumnul și celor ce erau dornici a primi din ei?!

Și totuși aceasta era realitatea. Niță Spăriosu care plecase dela teologie dornic de a fi un adevărat misionar a avut nenorocul ca în timpul cât a prestat serviciul militar în armata sârbească a contractat o boală foarte rară dar și excepțional de gravă. La început ea l-a chinuit mai puțin și de aceea Niță Spăriosu a activat în calitate de catihet la școala din satul său natal Uzdin, unde a depus o activitate vrednică de toată lauda cu înființare de cor, misiuni religioase etc.

În vara anului 1936 este ales preot la Marcovăț și dupăce schițează un vast plan de activitate pentru bună păstorire a parohiei sale, el cade definitiv la pat din care îl ridică doar trecerea corpului în pământ.

Blândul și bunul nostru coleg lasă în urmă sa o soție și doi minori, fără de nici un mijloc de trai. Iată ce mă face să mă gândesc ca să fac o propunere tuturor colegilor a lui ce a fost Niță Spăriosu. O întrunire colegială ar costa pe fiecare dintre noi câteva de mii de Lei, pentru a face o faptă bună să renunțăm la această întrunire — pe cari s'o amânăm până în 1947 — și banii pe cari urma să-i cheltuim la aceasta să-i vărsăm la Casieria diecezana spre a se aduna o sumă frumoasă, care se va preda la-

7 De Cath. Eccl. Unit. cap. VI în C. S. E. L. vol. III pars. I p. 214-215.

8 De Cath. Eccl. Unit. cap. XIV în C. S. E. L. vol. III pars. I p. 222-223: Tales etiam si occisi in confessione nominis fuerint, macula ista nec sanguine abluitur: inexpressibilis et gravis culpa discordiae nec passione purgatur, esse martyr non potest qui in ecclesia non est: ad regnum pervenire non poterit qui cum quae regnatura est dereliquit . . . exhibere se non potest martyrem qui fraternam non tenuit caritatem . . . cum Deo manere non possunt qui esse in ecclesia Dei unanimes noluerunt, ardeant licet flammis et ignibus traditi vel obiecti bestiis animas suas ponant, non erit illa fidei corona sed poena perfidiae nec religiosae virtutis exitus gloriosus sed desperationis interitus occidi tali potest, coronari non potest.

miliei îndurerate, drept coroană de flori ale dragostei și recunoștinței colegiale.

Este cel mai frumos și util gest pe care niște adevărați prieteni și colegi pot să-l facă la crucea de pe mormântul proaspăt al unui coleg și preot adevărat.

Pr. Dr. Tr. Coșeriu

Din carnetul meu pastoral

Era la ajunul Bobotezei din 1941. Dintr'o casă ieșeam, în cealaltă intram. Umblam „cu crucea”. Intr'o casă, în casa creștinului unit P. V., dau de o femeie bătrână, bolnavă „de apă” și — oarbă. Trăiau cu soțul ei, bătrân și el, ca vai de ei, într'o cameră închiriată. Bătrânul auzind clopoțelul și pe copii intonând „In Iordan...” — și-a ridicat soția. Am aflat-o șezând pe marginea patului. I-am dat să sărute crucea, iar ea cu o voce tremurătoare, își ruga de moarte.

După Bobotează, i-am cercetat anume. Și le-am aflat povestea vieții. Tot venitul lor era de 500 Lei pe lună, primiți dela fiul bătrânului, meseriaș cu câștig frumos, fără copii și cu casa în nemijlocita vecinătate. Refuzând acesta să-i întrețină, judecătoria l-a constrâns la plata sumei de 500 Lei. Atât și nimic mai mult. Bătrâna oarbă deși mamă vitregă, l-a crescut de mic copil.

Dându-mi seama de starea nenorocită în care se sbăteau acești doi bătrâni, i-am cercetat mereu. Mă duceam mai ales Dumineca, cătră seară, ducându-le câte ceva și de mâncare, iar dela două cucoane, fără copii, le-am mijlocit un ajutor lunar de câte una sută Lei. Apoi am făcut ce am făcut și am primit dela „pitar” tot a doua zi, o pâne mică de un kg.

După luni de zile bătrânul, care era peste 70 ani, căzu la pat. Fui chemat ca să-l cuminec. Abia trecură vreo două-trei zile și își dădu sfârșitul. Acum aflai, că era unit și el. L-a prohodit — bineînțeles — colegul unit. Exact peste o lună moare și bătrâna oarbă după ce mai înainte se împărtășise cu sfințele taine. O înmormântai eu, căci era ortodoxă. Nici fiul nici nora n'au luat parte la înmormântare. Pe semne din cauza dării în judecată pentru întreținere. N'au voit să știe de ei și să-i ierte nici când au murit. Cu totul altcum e la Dumnezeu. El iartă dar nu uită, pentru că la El nu este trecut și viitor, ci numai — prezent.

Se mai scurseră niște luni și stăpânul casei, P. V. la care locuia cei doi bătrâni, trecu cu ai săi — la ortodoxie.

Cazania lui Varlaam (1643)

Editura „Fundăției Regale pentru Lit. și Artă.”

S'au împlinit 300 de ani dela tipărirea celei dintâi cărți în Moldova: Cazania lui Varlaam din 1643.

Acest monument de limbă a fost tipărit în tipografia Trei Sfetitele, Iași, înființată de moldoveanul, mitropolit al Kievului, cel cu multe biserici, Petru Movilă. Cartea poartă semnificativul titlu: „Carte românească de învățătură” și e tipărită cu cheltuiala lui „Vasile Voivodul”.

Fundația regală pentru Literatură și Artă a făcut frumosul gest de a tipări o nouă ediție din această prețioasă carte, așa de rară astăzi.

Câteva observațiuni:

Autorul ediției pentru a menține arhaismul limbii, păstrează unele semne grafice, care ar fi putut lipsi.

Diftongul *ea*, când în silaba următoare era un *e* ca în „vreame”, ne e redat printr'un *ĕ* (e deschis). S'ar fi putut evita aceste semne grafice care îngreunează lectura.

Autorul sus zisei ediții nu știe că semnul respectiv din alfabetul cirilic are și semnificația de *ă* nu numai de *â*, și cauza aceasta, domnia sa transcrie de ex. „Dumnedzău iartă”, „a răbdă greșala ta”, „să se întoarcă cătră Dumnedzău”, și atâtea altele.

Autorul arhaizează cu dela sine putere limba originalului când scrie *dz* pentru *z*, ex. Dumnedzău, dzua, etc.

N'am găsit în originalul pe care-l avem în față astfel de grafie.

Tendința aceasta de arhaizare ne amintește de ediția critică a cronicei lui Gr. Ureche, dată de N. I. Popovici, în care acesta a refăcut limba cronicarului, fapt care a făcut ca lucrarea sa de doctorat să nu aibă succes.

Lăsând la o parte cele de mai sus, recunoaștem necesitatea și importanța ediției Cazaniei lui Varlaam, dată de Editura Fund. Regale.

Nu numai specialiștii filologi și preoții, dar oricare român iubitor de trecutul său și de limba sa poate avea la îndemână această carte.

Nu se poate cinsti mai bine memoria mitropolitului moldovean decât așa cum a făcut-o amintita editură: tipărindu-i opera.

RECENZIE

Dr. N. Terchilă, profesor la Academia teologică »Andreiană« din Sibiu, **Istoria filosofiei**, Sibiu, Seria didactică, Nr. 12, 1943, pag. 452, prețul 350 Lei.

În ultimul timp se înmulțesc scrierile documentate și prețioase de filosofie, de care se simțea o atât de mare lipsă în literatura de specialitate românească.

Au apărut așa, rând pe rând, prețioasele scrieri ale lui *Florian*, ale lui *Negulescu*, *Bagdasar*, *Posescu*, și mai ales monumentală *Istorie a filosofiei moderne*, în 5 volume, dedicată filosofului român *I. Petrovici*.

Din Sibiu ortodox însă, unde sunt cultivate toate disciplinele teologice și filosofice, cu egală râvnă și vrednicie, a ieșit, de sub teascurile bătrânei tipografii arhidiecezane, o nouă lucrare epocală pentru cultura noastră românească: *Istoria filosofiei de Prof. Dr. N. Terchilă, tradusă, revizuită și întregită după Dr. Otto Siebert*.

Această lucrare a fost sugerată de *I. P. S. Sa Mitropolitului Nicolae Bălan*, înaltul pontif al literelor și culturii ardeleni și și-a aflat o ideală realizare, prin scrisul competent și pana ageră, a teologului și filosofului sibian Dr. N. Terchilă, o figură ilustră din galeria profesorilor Academiei teologice sibiene.

Ultima ediție a *Istoriei filosofiei* lui Siebert este din 1912, de atunci s'au consumat multe evenimente filosofice, au răsărit multe personalități noi și s'au perimat gloriele notorii altădată în filosofia mondială.

Dr. N. Terchilă a aplicat clasicului sistem de expunere al istoriei filosofiei competența sa dublată de teologul și filosoful cu studii aprofundate.

El a mărit, astfel, partea legitimă ce i se cuvine, în cuprinsul oricărei *Istorie a filosofiei*, *filosofiei creștine patristice și scolastice* și a rezervat un studiu amplu și documentat, în partea ultimă, *filosofiei mondiale contemporane*.

Această parte a V-a pe de-a întregul originală cuprinde: *Fenomenologia*, *Filosofia vieții*, *Filosofia existenței*, *Filosofia religiunii în veacul nostru*, *Filosofia românească și Disciplinele filosofice*.

Din toată lucrarea răzbate acel iz creștin și acea atmosferă confortabilă, care se află din ce în ce mai greu și mai rar în scrierile filosofice de azi.

Este destul să amintim că mult lăudată „*Istorie modernă a filosofiei*“, în 5 volume, nu acordă nicio pagină filosofiei religioase românești,

dar scrierile dlui *L. Blaga* se întrec în necredință și ostilitate contra ortodoxiei!

Întreaga lucrare este urmată de un foarte util și complet *dicționar filosofic*.

Această nouă lucrare a dlui N. Terchilă este, astfel, una dintre cele mai prețioase lucrări filosofice ce ni le-a dăruit Dsa până acum, cât și una dintre cele mai de folos scrieri ce au ieșit de sub teascurile sibiene.

Ea își va aduce rodul său însutit în cultivarea filosofică, mai ales a preoțimei noastre, de aceea o recomandăm tuturor cu toată căldura.

Prof. Dr. Petru Rezuș

Ș T I R I

Praznicul bisericii din Caransebeș. Un mănunchi de femei evlavioase din Oaștea Domnului, au aranjat Duminecă, la praznicul Adormirii Maicii Domnului, în curtea oficiului parohial, o masă bogată, la care mulți credincioși din oraș au oferit pârga darului din anul acesta, și din care s'au săturat câteva sute de săraci și orfani.

Păr. Traian Dobromirescu în numele Bisericii a adus mulțumiri binefăcătorilor cari au depus ofrandele pentru ceice se jertesc în războiu.

Clopotul cel mare, al bisericii catedrale din Caransebeș martor a atâtor evenimente, a împlinit la 15 August a. c. 100 ani. Din acest prilej, „Societatea femeilor române pentru îngrijirea și înfrumșetarea Cimitirului“, în frunte cu noua prezidentă, D-na Olga Sgăverdia, a aranjat în curtea oficiului parohial o horă țărănească. Corul „Reuniunii de cântări“, sub conducerea Dlui Cpt. I. Manole a executat câteva bucăți corale.

Venitul serbării s'a oferit bisericii.

O nouă unitate în trecere în orașul nostru. Luni 16 August, s'a făcut în gara Caransebeș, în prezența autorităților militare și civile, primirea sărbătorească în orașul nostru, a unui regiment așezat provizoriu aici. Dl Lt. Colonel Corneliu Fortunescu, comandantul P. S. al Regimentului 96 a urat bun sosit în orașul nostru, dar bucuria Dsale și a noastră a tuturor va fi mare când se vor putea reîntoarce în orașul lor de reședință. A salutat noua unitate în numele cetățenilor Dl primar al orașului Dr. Isac Rădulescu dorindu-le ca în șederea lor vremelnică la noi să simtă bine colaborând cu autoritățile civile pentru acelaș țel.

Dna Colonel Fortunescu a oferit un frumos buchet de flori Dlui Colonel Racolțea.

În sfârșit mulțumește tuturor pentru frumoasa primire Dl Col. Racolțea spunând că va căuta ca în bună înțelegere cu unitatea existentă și cu populația orașului să facă față oricărei situații ce ne-ar fi dat să trăim. A urmat apoi defilarea companiei de onoare cu drapelul în frunte. După ce s'a mai întreținut puțin cu cei prezenți, solemnitatea primirii a luat sfârșit.

† **Protopop Augustin Ghilezan.** La încheierea foii, aflăm fulgerătoarea știre despre moartea fostului

protopop A. Ghilezan al Ciacovei, la o vârstă când încă mai putea aduce mari servicii Bisericii noastre.

Regretatul protopop s'a născut la 1883 în Opațița. După terminarea teologiei la Arad este hirotonit întru presbiter în 1905. Pentru meritele sale de bun român și preot distins, i-se încredințează protopopiatul Ciacovei, pentru care în 11 Oct. 1912 a fost hirotesit întru protopresbiter.

Pe lângă activitatea pastorală de preot și protopop a dat o creștere aleasă la 5 copii, cari au rămas de mult orfani de mamă.

Bunul Dumnezeu să-l așeze cu dreptii Săi, iar îndurerăților copii mângăere creștinească.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 4107 Es. 1943.

Concurs

Consiliul eparhial ort. rom. al Caransebeșului publică concurs, cu termen de 30 zile pentru ocuparea postului bugetar de intendent cl. II, fiind retribuit cu salariu prevăzut în bugetul Ministerului Culturii Naționale și al Cultelor și care de prezent este 4200 Lei lunar plus 1680 Lei lunar indemnizație de scumpete și eventual adaus pentru chirie și ajutor familiar.

Doritorii pentru a ocupa acest post își vor înainta cererile lor Consiliului eparhial, însoțite de toate documentele lor personale și de studii și eventual despre serviciile prestate până acum.

Caransebeș, la 12 August 1943.

Episcop:
† **VENIAMIN**

1—2

Secretar eparhial:
Petru Toma

CONCURS

Conform decisului Nr. 2333 B. 1943 din 3 Maiu a. c., se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru îndeplinirea prin numire din partea Consiliului eparhial a postului de paroh la parohia vacantă de cl. II-a din comuna Vasiova, protopopiatul Bocșei-Montane.

I Beneficii:

1. Sesiunea parohială în extindere de 32 jug. □
2. Birul parohial în suma de 12.000 Lei (repartizat de credincioși)
3. Venitele stolare uzitate.

II Indatoriri:

Nefiind casă parohială, preotul numit se va îngriji el însuși de locuință.

Preotul numit este obligat a-și îndeplini toate datorițele preoțești și pastorale, a predica în Dumineci și sărbători și a catehiza la școala primară fără nicio remunerație.

Toate impozitele după beneficiile de mai sus, cad în sarcina preotului numit.

Cei ce doresc să ocupe acest post, intrucât întrunesc condițiunile legale în vigoare, își vor înainta cererile ven.-lui Consiliu eparhial, — prea on.-lui Oficiu protopesc din Bocșa-Montană.

Caransebeș, la 12 August 1943.

Episcop:
† **VENIAMIN**

2—3

Consilier referent:
Prot. Romul G. Ancușă

Comunicat

Academia Teologică ortodoxă română din Caransebeș, aduce la cunoștiință că înscrierile la Academie se fac în zilele de 28 și 29 Septemvrie în biroul Rectoratului.

Taxa de înscriere este de Lei 1750 și se achită deodată.

In Academie se primesc:

a) absolvenții de școală secundară și bacalaureatul. Primirile se fac de către Consiliul eparhial din Caransebeș pe baza de cerere timbrată și însoțită de următoarele documente:

1. Extras de botez
2. Extras de naștere
3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului, respective a școlii normale
4. Certificat de moralitate dela oficiul parohial
5. Certificat medical despre starea sănătății, eliberat de către medicul de circumscripție
6. Declarația părintelui sau a tutorelui că supoartă toate cheltuielile reclamate cu întreținerea petentului
7. Declarația petentului scrisă și de părinți la Oficiul parohial în fața preotului și a doi martori că se va angaja în serviciul eparhiei pe timp de cel puțin 5 ani, în caz contrar va restitui toate ajutoarele primite.

Cei din altă eparhie au să prezinte și Cartea canonică dela Chiriarul său.

8. Certificat de naționalitate
 9. Adeverință că a prestat munca de războiu.
- Cererile pentru primire se înaintează Consiliului eparhial până în 1 Septemvrie 1943.

Cei primiți în Academie se vor prezenta în ziua de 29 Septemvrie 1943, orele 8 dimineața, la Rectoratul Academiei la examenul medical și de aptitudini muzicale. Examenul este eliminator.

Studentii din anul II, III și IV vor prezenta la înscriere un certificat dela oficiul parohial despre frecvențarea bisericii în Dumineci și sărbători în timpul vacanței, iar dela autoritatea în drept, că au prestat munca de războiu în vara acestui an.

Examenele din sesiunea de toamnă, corigențe anuale, vor avea loc în ziua de 25 iar cele generale în 27 Septemvrie 1943.

În 30 Septemvrie orele 10 a. m. se face sf. Liturghie cu Chemarea Sfântului Duh și deschiderea solemnă a anului școlar. În 1 Octomvrie orele 8 încep cursurile.

Taxa de întreținere în internatul diecezan este de Lei 40.000, care se plătește în 4 rate egale anticipative și anume: la înscriere de lei 10.000 — la 1 Ianuarie Lei 10.000, la 1 Martie de Lei 10.000 și la 1 Maiu, Lei 10.000.

Studentii săraci și meritoși vor primi burse, semiburse, și ajutoare. Sunt disponibile 20 de burse a 3000 Lei lunar.

Comunicând acestea, apelăm la tinerii buni și cu vocație să îmbrățișeze cariera preoțească, deoarece aceasta oferă cele mai alese forme și căi de îndreptare a omului și de apropiere a lui de Creatorul său Dumnezeu.

Rectoratul